

KONVENCIJA O IZVOĐENJU DOKAZA U INOSTRANSTVU U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA

Države potpisnice ove Konvencije u želji da olakšaju dostavljanje i izvršenje zamolnica i da unaprede usaglašavanje različitih načina koji se u te svrhe koriste, u želji da poboljšaju uzajamnu sudsku saradnju u građanskim i trgovačkim stvarima, odlučile su da u tu svrhu zakluče Konvenciju i složile su se o sledećim odredbama:

Glava I

ZAMOLNICE

Član 1

U građanskim i trgovačkim stvarima sudski organ države ugovornice može se, u skladu sa svojim zakonodavstvom, obraćati nadležnom organu druge države ugovornice zamolnicom za pribavljanje dokaza ili sprovođenje druge sudske radnje.

Ne može se zahtevati izvođenje dokaza koji nisu namenjeni za korišćenje u sudskom postupku koji se već vodi ili tek treba da bude pokrenut.

Izraz „druge sudske radnje“ ne obuhvata dostavljanje sudskih akata niti sprovođenje bilo kakvog postupka izvršenja presuda ili naredbi ili naredbi za privremene mere i mere obezbeđenja.

Član 2

Svaka država ugovornica imenovaće centralni organ koji će biti zadužen da prima zamolnice koje potiču od sudskog organa druge države ugovornice i da ih dostavlja nadležnom organu radi izvršenja. Svaka država će organizovati centralni organ u skladu sa svojim zakonodavstvom.

Zamolnice se dostavljaju centralnom organu zamoljene države bez posredovanja drugih organa te države.

Član 3

Zamolnica treba da sadrži podatke o:

- a) organu države molilje i, ako mu je poznat, podatke o zamoljenom organu,
- b) imenima i adresi stranaka u postupku i, ako ih imaju, njihovih punomoćnika,
- c) prirodi postupka za koji se zahteva izvođenje dokaza sa svim potrebnim objašnjenjima u vezi sa tim sa kratkim pregledom činjeničnog stanja,
- d) izvođenju dokaza ili druge sudske radnje koju treba preduzeti.

Zamolnica, ako je potrebno, sadrži i:

- e) imena i adrese lica koja treba saslušati,

f) pitanja koja treba da budu postavljena licima koja će biti saslušana ili opis predmeta o kome treba da se saslušaju,

g) dokumenta ili druge stvari, pokretne ili nepokretne, koje treba pregledati,

h) zahtev da se dokazi izvedu pod zakletvom ili potvrđivanjem i da se sprovede neki poseban postupak,

i) neki poseban metod ili postupak u skladu sa članom 9.

Zamolnica može sadržati i podatke koji su potrebni radi primene člana 11.

Ne može se zahtevati legalizacija ili slična formalnost.

Član 4

Zamolnica se sastavlja na jeziku zamoljenog organa ili je propraćena sa prevodom na taj jezik.

Pored toga, država ugovornica će prihvatiti zamolnicu sastavljenu na francuskom ili engleskom jeziku, ili sa prevodom na jedan od ovih jezika, ukoliko nije stavila rezervu u skladu sa članom 33.

Svaka država ugovornica koja ima više od jednog službenog jezika, a prema svojim unutrašnjim propisima ne može da prima na celoj teritoriji zamolnice sastavljene na jednom od ovih jezika, će putem izjave precizirati na kom jeziku treba da budu sastavljene ili prevedene zamolnice koje treba da budu izvršene na pojedinim delovima njene teritorije. U slučaju postupanja koje nije u skladu sa izjavom, bez opravdanih razloga, troškove prevoda na odgovarajući jezik će snositi država molilja.

Država ugovornica može, putem izjave, da odredi jezik, ili jezike, koji nisu predviđeni u prethodnim stavovima, na kojima zamolnica treba da bude upućena njenom centralnom organu.

Svaki prevod upućen uz zamolnicu se overava kao pravilan od strane diplomatskog ili konzularnog predstavnika ili zakletog sudskog tumača ili od strane bilo kog drugog lica koje je za to ovlašćeno u jednoj od država.

Član 5

Ako centralni organ smatra da zamolnica nije u skladu sa odredbama Konvencije, o tome bez odlaganja obaveštava organ države molilje koji je uputio zamolnicu, navodeći prigovore na zamolnicu.

Član 6

Ukoliko državni organ kome je dostavljena zamolnica nije nadležan za postupanje po njoj, zamolnica će odmah biti dostavljena nadležnom organu iste države, u skladu sa njenim zakonodavstvom.

Član 7

Organ molilac se obaveštava, ako je to tražio, o vremenu i mestu postupanja po zamolnici, kako bi zainteresovane stranke i njihovi punomoćnici, mogli tome da prisustvuju. Ovo obaveštenje se

neposredno dostavlja strankama ili njihovim punomoćnicima, ako to zahteva organ države molilje.

Član 8

Država ugovornica može izjaviti da sudski službenici države molilje mogu da prisustvuju izvršenju zamolnice. Zamoljena država može zahtevati prethodnu saglasnost koju daje nadležni organ koga je odredila.

Član 9

Sudski organ postupa pri izvršenju zamolnice u skladu sa pravilima postupka koje predviđa pravo njegove države.

Međutim, udovoljiće se zahtevu organa molioca da se postupi u posebnoj formi osim ako to nije u suprotnosti sa zakonodavstvom zamoljene države ili ako njena primena nije moguća u zamoljenoj državi zbog unutrašnje prakse i postupaka ili praktičnih teškoća.

Zamolnica se izvršava po hitnom postupku.

Član 10

Zamoljeni organ u postupku izvršenja zamolnice primenjuje odgovarajuća sredstva prinude u slučajevima i u istom obimu koja su predviđena njegovim unutrašnjim zakonodavstvom za izvršenje naredbi izdatih od organa njegove države ili zahteva postavljenih u tom cilju od zainteresovanih stranaka u unutrašnjim postupcima.

Član 11

U izvršenju zamolnice lice na koje se ona odnosi može odbiti da svedoči ako ima pravo ili dužnost da odbije svedočenje na osnovu:

- a) zakona zamoljene države,
- b) zakona države molilje a koja je pravo odbijanja i zabranu svedočenja posebno naznačila u zamolnici ili ih naknadno potvrdila na zahtev zamoljene vlasti.

Osim toga, država ugovornica može izjaviti da priznaje prava i dužnosti koje predviđaju propisi drugih država koje nisu ni država molilja ni zamoljena država, u onoj meri u kojoj je to naznačeno u toj izjavi.

Član 12

Izvršenje zamolnice može se odbiti ako:

- a) izvršenje takve zamolnice u zamoljenoj državi ne spada u sudsku nadležnost ili
- b) zamoljena država smatra da to utiče na njen suverenitet i njenu bezbednost.

Izvršenje se ne može odbiti samo iz razloga što zakon zamoljene države predviđa isključivu sudsku nadležnost u toj stvari ili ne poznaje pravna sredstva koja odgovaraju predmetu zahteva koji upućuje organ države molilje.

Član 13

Zamoljeni organ dostavlja dokumenta o izvršenju zamolnice organu države molilje istim putem koji je ovaj poslednji koristio.

Kada zamolnici nije udovoljeno u celini ili delimično, zamoljena država će o tome bez odlaganja istim putem obavestiti državu molilju navodeći razloge za neudovoljenje.

Član 14

Izvršenje zamolnica ne povlači naplatu taksa, niti troškova bilo koje vrste.

Međutim, zamoljena država ima pravo da od države molilje zahteva naknadu troškova za veštake i tumače, kao i troškove koji nastanu u vezi primene posebnog postupka koji je, shodno članu 9. stav 2. zatražila država molilja.

Zamoljeni organ, čiji zakon prepušta strankama brigu oko obezbeđenja dokaza, a koji nije u mogućnosti da sam postupi po zamolnici, može da zaduži za to ovlašćeno lice, pošto dobije pristanak organa molioca. Zahtevajući ovaj pristanak, zamoljeni organ naznačuje približni iznos troškova koji će nastati prilikom izvršenja ove radnje. Pristanak uključuje obavezu države molilje da nadoknadi ove troškove, a bez tog pristanka, organ države molilje nije dužan da pokrije nastale troškove.

Glava II

PRIBAVLJANJE DOKAZA OD STRANE DIPLOMATSKIH ILI KONZULARNIH PREDSTAVNIKA I OD STRANE PUNOMOĆNIKA

Član 15

Diplomatski ili konzularni predstavnik jedne strane ugovornice može, u građanskim i trgovačkim stvarima, na teritoriji druge strane ugovornice i u okviru svog jurisdikcionog područja da izvodi dokaze prema državljanima države koju predstavlja u vezi sa postupkom koji se vodi pred sudom države koju on predstavlja bez primene prinude.

Država ugovornica može izjaviti da se izvođenje dokaza od strane diplomatskog ili konzularnog predstavnika može izvršavati tek kada se dobije odobrenje koje, na zahtev podnet od strane diplomatskog ili konzularnog predstavnika ili u njegovo ime, izdaje nadležni organ određen od strane države koja daje izjavu.

Član 16

Diplomatski ili konzularni predstavnik jedne države ugovornice može, na teritoriji druge države ugovornice i u okviru svog jurisdikcionog područja, da bez primene sile izvodi dokaze za potrebe postupka koji se vodi pred sudom države koju on predstavlja i kad su u pitanju državljani države prijema ili treće države:

a) ako je nadležni organ, određen od strane države prijema, dao svoju dozvolu bilo uopšte, bilo za svaki slučaj posebno i

b) ako predstavnik poštuje uslove koje je u dozvoli utvrdio nadležni organ.

Svaka država ugovornica može izjaviti da je izvođenje dokaza prema odredbama ovog člana moguće i bez njene prethodne dozvole.

Član 17

Svako lice koje je u tu svrhu punovažno naimenovano za punomoćnika može, na teritoriji jedne države ugovornice, u građanskim i trgovačkim stvarima da, bez primene sile, izvodi dokaze za potrebe postupka koji se vodi pred sudom druge države ugovornice:

a) ako je nadležni organ određen od strane države u kojoj treba da se izvedu dokazi dao svoju dozvolu bilo uopšte, bilo za svaki slučaj posebno i

b) ako to lice poštuje uslove koje je u dozvoli utvrdio nadležni organ.

Svaka država ugovornica može izjaviti da je izvođenje dokaza prema odredbama ovog člana moguće i bez njene prethodne dozvole.

Član 18

Svaka država ugovornica može izjaviti da diplomatski ili konzularni predstavnik ili punomoćnik, koji su ovlašćeni da u skladu sa čl. 15, 16. i 17. izvodi dokaze, ima pravo da se obrati nadležnom organu kojeg je odredila ta država, za pomoć potrebnu za izvršenje tog akta prinudnim putem. Ta izjava države može da sadrži takve uslove koje država koja je daje smatra odgovarajućim.

Ako nadležni organ udovolji zahtevu, on će primeniti odgovarajuće mere prinude koje predviđa njegovo zakonodavstvo u unutrašnjim postupcima.

Član 19

Nadležni organ može, ako daje dozvolu prema čl. 15, 16. i 17. ili ako udovoljava zahtevu prema članu 18, da utvrdi uslove koje on smatra svrsishodnim, posebno u vezi sa vremenom i mestom izvođenja dokaza. On može takođe da zahteva da bude blagovremeno prethodno obavešten o vremenu i mestu; u tom slučaju predstavnik tog organa je ovlašćen da bude prisutan prilikom izvođenja dokaza.

Član 20

U postupku izvođenja dokaza predviđenog u ovoj glavi, zainteresovana lica mogu biti pravno zastupana.

Član 21

Kada je diplomatski ili konzularni predstavnik ili punomoćnik ovlašćen da na osnovu čl. 15, 16. i 17. izvodi dokaze:

- a) može da izvodi sve dokaze koji nisu u suprotnosti sa zakonom države u kojoj se izvode ili nisu u suprotnosti sa dozvolom izdatom na osnovu pomenutih članova, a takođe može, pod istim uslovima, da primi iskaz pod zakletvom,
- b) zahtev za lice da učestvuje u izvođenju dokaza sačinjava na jeziku mesta izvođenja dokaza ili se uz njega prilaže prevod na taj jezik, osim ako lice na koje se odnosi izvođenje dokaza nije državljanin države u kojoj se izvodi dokaz,
- c) u zahtevu se navodi da lice može da angažuje pravnog savetnika, a u svakoj državi koja nije dala izjavu u smislu člana 18. i da ono nije obavezno da se pojavi pred sudom niti učestvuje u izvođenju dokaza,
- d) dokazi mogu da se izvode na jedan od načina koje predviđaju propisi države pred čijim sudom se vodi postupak, osim ako pravo države u kojoj se izvode dokazi zabranjuje tu formu,
- e) lice od koga se traži svedočenje može se pozvati na pravo i obavezu da odbije svedočenje u skladu sa članom 11.

Član 22

Činjenica da pokušaj izvođenja dokaza u skladu sa odredbama ove glave nije proveden zbog odbijanja nekog lica da svedoči, ne isključuje mogućnost da zamolnica za izvođenje dokaza bude kasnije upućena, u skladu sa odredbama glave I.

Glava III

OPŠTE ODREDBE

Član 23

Država ugovornica može, u trenutku potpisivanja, potvrđivanja ili pristupanja, izjaviti da neće izvršavati zamolnice koje imaju za predmet postupak poznat u državama običajnog prava pod nazivom „*pre-trial discovery of documents*“.

Član 24

Država ugovornica može, pored centralnog organa, da odredi druge organe utvrđujući njihovu nadležnost. Međutim, zamolnice se uvek mogu dostavljati centralnom organu.

Federalne države su slobodne da odrede više centralnih organa.

Član 25

Država ugovornica koja ima više pravnih sistema, može da odredi organe jednog od ovih sistema koji će isključivo biti nadležni za izvršenje zamolnica u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 26

Država ugovornica, ako je na to obavezna zbog ustavnih ograničenja, može da zatraži od države molilje da naknadi honorare i troškove za sprovođenje postupka za prinudno dovođenje lica radi svedočenja, za troškove pristupanja tog lica i za troškove izrade zapisnika o izvođenju dokaza.

Kada je jedna država podnela zahtev u skladu sa odredbama prethodnog stava, svaka druga država ugovornica može zahtevati od te države da naknadi slične troškove.

Član 27

Odredbe ove Konvencije ne sprečavaju da jedna država ugovornica:

- a) izjavi da zamolnice mogu dostavljati njenim sudskim organima na način koji nije predviđen članom 2,
- b) dopusti, u skladu sa svojim zakonom ili sa praksom, da se izvrši bilo koja radnja za koju je ovom Konvencijom predviđeno da se izvrši u manje ograničavajućim uslovima,
- c) dopusti, u skladu sa svojim zakonom ili praksom, i druge metode izvođenja dokaza koji nisu predviđeni ovom Konvencijom.

Član 28

Ova Konvencija ne sprečava da se sporazumom dveju ili više država ugovornica odstupi od:

- a) člana 2. po pitanju načina dostavljanja zamolnica,
- b) člana 4. po pitanju upotrebe jezika,
- c) člana 8. po pitanju prisustva sudskih službenika prilikom izvršenja zamolnica,
- d) člana 11. po pitanju odbijanja svedočenja,
- e) člana 13. po pitanju dostavljanja isprava kojima se konstatuje izvršenje,
- f) člana 14. po pitanju regulisanja troškova,
- g) odredaba glave II.

Član 29

Između država članica ove Konvencije koje su, takođe, članice jedne ili obe Konvencije o građanskom postupku potpisane u Hagu 17. jula 1905. i 1. marta 1954. godine, ova Konvencija će zameniti odredbe čl. 8. do 16. ranijih Konvencija.

Član 30

Ovom Konvencijom ne dira se u primenu člana 23. Konvencije iz 1905. niti člana 24. Konvencije iz 1954. godine.

Član 31

Dopunski sporazumi između država članica Konvencija iz 1905. i 1954. godine koje su sklopile države ugovornice i dalje se primenjuju pored ove Konvencije osim ako se zainteresovane države drugačije ne dogovore.

Član 32

Ne dirajući u primenu čl. 29. i 31. ova Konvencija neće ograničiti primenu konvencija čiji su članovi države ugovornice ili će biti članovi, a koje sadrže odredbe o pravnoj materiji koju reguliše ova Konvencija.

Član 33

Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili predaje ratifikacionog ili instrumenta o postupanju isključiti potpuno ili delimično primenu odredaba stava 2. člana 4, kao i glave II. Nijedna druga rezerva nije dopuštena.

Svaka država ugovornica može, u svakom trenutku da povuče rezervu koju je učinila; dejstvo rezerve prestaje šestdesetog dana posle saopštenja o povlačenju.

Kada jedna država učini rezervu, svaka druga država pogođena ovom rezervom može da primeni isto protiv države koja je učinila rezervu.

Član 34

Svaka država može u svako doba da povuče ili promeni izjavu.

Član 35

Svaka država ugovornica naznačuje Ministarstvu inostranih poslova Holandije, bilo u trenutku deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju bilo naknadno, organe koji su predviđeni u čl. 2, 8, 24. i 25.

Država ugovornica će na isti način obavestiti Ministarstvo, ako se ukaže potreba, o sledećem:

- a) o organima kojima se mora dostaviti obaveštenje, od kojih se može tražiti odobrenje i od kojih se može zatražiti pomoć pri izvođenju dokaza od strane diplomatskih ili konzularnih predstavnika u skladu sa čl. 15, 16. i 18,
- b) o organima koji su određeni i koji mogu punomoćniku dati dozvolu za izvođenje dokaza predviđenu u članu 17. ili pružiti pomoć predviđenu u članu 18,
- c) o izjavi u skladu sa čl. 4, 8, 11, 15, 16, 17, 18, 23. i 27,
- d) o svakom povlačenju ili promeni gore pomenutih imenovanja i izjava,
- e) o svakom povlačenju rezervi.

Član 36

Bilo koje teškoće koje bi nastale između država ugovornica prilikom primene ove Konvencije rešavaće se diplomatskim putem.

Član 37

Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama predstavljanim na 11. zasedanju Haške konferencije za međunarodno privatno pravo.

Ona podleže potvrđivanju i ratifikacioni instrumenti se deponuju kod Ministarstva inostranih poslova Holandije.

Član 38

Ova Konvencija stupa na snagu šezdesetog dana računajući od dana deponovanja trećeg instrumenta potvrđivanja predviđenog članom 37. stav 2.

Za svaku državu potpisnicu koja kasnije potvrdi, Konvencija stupa na snagu šezdesetog dana računajući od dana deponovanja njenog instrumenta potvrđivanja.

Član 39

Svaka država koja nije predstavljena na 11. zasedanju Haške konferencije za međunarodno privatno pravo, a član je Konferencije ili Ujedinjenih nacija ili neke njene specijalizovane ustanove ili članica Statuta Međunarodnog suda pravde, može pristupiti ovoj Konvenciji posle njenog stupanja na snagu, na osnovu člana 38. stav 1.

Instrument o pristupanju deponuje se kod Ministarstva inostranih poslova Holandije.

Konvencija stupa na snagu za državu koja pristupa šezdesetog dana računajući od dana deponovanja njenog instrumenta o pristupanju.

Pristupanje važi samo u odnosima između države koja pristupa i država ugovornica koje su izjavile da prihvataju ovo pristupanje. Ova izjava se deponuje kod Ministarstva inostranih poslova Holandije, koje diplomatskim putem dostavlja svim državama ugovornicama po jednu overenu kopiju ove izjave.

Konvencija stupa na snagu između države koja je pristupila i države koja je izjavila da ovo pristupanje prihvata šezdesetog dana računajući od dana deponovanja izjave o prihvatanju.

Član 40

Svaka država, u trenutku potpisivanja, potvrđivanja ili pristupanja može da izjavi da se ova Konvencija odnosi na sve teritorije koje ona predstavlja na međunarodnom planu ili na jednu ili više njih. Ova izjava postaje važeća u trenutku stupanja na snagu Konvencije u odnosu na pomenutu državu.

Svako proširenje ove vrste saopštava se Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Konvencija stupa na snagu za teritorije pomenute u saopštenju, šezdesetog dana računajući od datuma saopštenja pomenutog u prethodnom stavu.

Član 41

Ova Konvencija važi pet godina računajući od dana njenog stupanja na snagu, u skladu sa članom 38. stav 1. čak i za države koje je budu potvrdile ili joj docnije pristupile.

Konvencija se prećutno produžava svakih pet godina osim ako bude otkazana.

Otkaz se, najmanje šest meseci pre isteka roka od pet godina, saopštava Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Otkaz može da se ograniči na neke od teritorija na koje se primenjuje Konvencija.

Otkaz ima dejstvo samo za one države koje ga budu saopštile. Konvencija ostaje na snazi za ostale države ugovornice.

Član 42

Ministarstvo inostranih poslova Holandije saopštava državama pomenutim u članu 37, kao i državama koje pristupe u skladu sa odredbama člana 39:

- a) potpisivanje i potvrđivanje pomenuto u članu 37,
- b) datum kada Konvencija stupa na snagu u skladu sa odredbama člana 38,
- c) pristupanja pomenuta u članu 39. i datum od kada imaju dejstvo,
- d) proširenja pomenuta u članu 40. i datum od kada imaju dejstvo,
- e) imenovanja, rezerve i izjave navedene u čl. 33. i 35,
- f) otkaz pomenut u članu 41. stav 3.

Ova Konvencija je potpisana od strane potpisnika koji su za to bili punovažno ovlašćeni.

Sačinjeno u Hagu dana 18. marta 1970. na francuskom i engleskom jeziku čija su oba teksta podjednako verodostojna, u jednom primerku koji će biti deponovan u arhivi Holandije i čija overena kopija će biti dostavljena, diplomatskim putem, svim državama predstavljenim na Jedanaestom zasedanju Haške konferencije za međunarodno privatno pravo.